

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

De voto, & voti rede[m]ptione ca. lxiii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

notatur. Tertia via est postulatio, vt per totum titu. de postu. præla. & non cadit in laicum. Quarta via est collatio, quæ specialiter pertinet ad prælatum, & hoc non cadit in laicum, sed bene cadit de priuilegio Papæ, vt lxiij. distinct. cap. Adrianus. & c. in synodo. Quinta est presentatio, vt de iure patronatus per totum, & cap. cum Bertoldus, de iureiuran. & hoc cadit ex vi iuris patronatus in laicum patronum. c. vlti. de iure patro. & de electio. cap. querelam. Sexta via est simplicis petitionis, quando populus petit ab Episcopo sibi dari rectorem: & hoc potest cadere in laicos, siue populum non patronum. cap. quod Dei timorem, de statu mona. xxij. distinct. cap. primo. Itaque populi non est eligere, sed petitio bene cadit in populum. Et variare in electione quamdiu, & qualiter liceat, vide optimam glossam in dicto cap. quanto, sexagesima tertia distinctione. & ibi vide docto.

DE VOTO, ET VOTI REDEMPTIONE. Cap. LXIIII.

S V M M A R I V M.

1. *Votum vnde dictum: Item quæ sint necessaria ad voti obligationem.*
2. *A voto discedere non licet.*
3. *Ex alieno arbitrio votum pendere non debet.*
4. *Necessario post soluendum est, quidquid pro voto promissum fuerit.*
5. *In quibus proprie consistat votum.*
6. *Religionem vouentes, nouo nexu ab adulterio obligantur abstinere.*
7. *Quæ & quot sint votorum species, & nu. 9.*
8. *Voluntarium votum quodnam dicatur.*
9. *Quilibet sacer ordo castitatu votum annexum habet.*
10. *Si quis votum simplex emisit, & postea contrahat, an teneat matrimonium, & nu. 12.*
11. *Solenne votum, ante pubertatis annos, nemo suscipere potest.*

H h h 2

Vtrum

- 14 Verum in voto possit fieri dispensatio.
- 15 Omnia vota voluntaria, auctoritate Papæ redimi & commutari possunt.
- 16 Quo casu permittitur dilatio voti.
- 17 Iuxta positum super naturali ratione fundandum est.
- 18 Votum quantas afferat utilitates.
- 19 Vtrum votum ex metu obliget, remissive.
- 20 Transgrediens vota voluntaria, mortaliter peccat.
- 21 Hæres vtrum teneatur implere defuncti vota, remissive.

VOTUM ¶ a voluntate dictum est secundum sanctum Thom. secunda secunda quæst. lxxxviii. & in iiij. tamquam a primo mouente rationem ad vouendum. Votum est alicuius rei licite faciendæ vel non faciendæ cū deliberatione animi Deo facta pollicitatio. Tria sunt necessaria ad obligationem voti, deliberatio, propositum, promissio saltem in corde. ita Panor. post sanctum Thom. in cap. literarum, de voto. & sanctus Thom. in secunda secunda q. lxxxviii. quia non sufficit solum propositum, etiam præcedente deliberatione, nisi sequatur promissio. Et conbium diuinum est, vt quis obliget se ad vota, nam magis meretur apud Deum, vt in c. magnæ. de voto. Sed mala, vel illicita promissio non est seruanda; ideo in turpi voto muta decretum. c. in malis. xx. quæst. iiij. Vbi licet dicit; In malis promissio non est seruanda; ideo in turpi voto muta decretum, quod incaute vouisti, ne facias. Et in talibus magis placent Deo transgressores, quàm obseruatores. Cum deliberatione animi debet esse votum, vt dixi, quia votum, quod ex facilitate animi potius, quàm ex arbitrio discretionis emittitur, non est obligatorium: de hoc videbis in ca. veniens. de voto. & c. ad nostram. de regulari. & de conuersione coniugato. c. charissimus, & c. veniens. Dixi, Deo facta pollicitatio, quia Deo fit votum, & Deo reddi debet, vt in c. magnæ. de voto. Dixi, facta pollicitatio, hoc ideo quia si non faceret, licet facere proponeret aliquando, sed adhuc

adhuc non plene deliberasset, non obligatur, si non est in voto ad pollicitationem processum, ut dixi, ut in c. literaturam, de voto. potest videre, & videtur, in cap. qui bona, xvij. quæst. ij. † Quod autem a voto discedere non liceat, multis auctoribus probatur, ait enim propheta; Reddite vota domino Deo vestro, psal. lxxv. Itē Augusti. quæ Deo vouentur, necessario reddamus. ut in cap. j. xvij. quæst. j. ubi legitur; Sunt quædam, quæ etiam non vouentes debemus, quædam etiam, quæ nisi vouerimus, non debemus; sed postquam ea Deo promittimus, necessario reddere cōstringimur, ut ad fidem seruandam; & generaliter ad omnia illi, sine quibus homo saluari non potest; de quibus habetur in c. charitas, de pœnitentia, dist. ij. il. j. ubi post multa dicit Augusti. Hæc, quæ de charitate dicuntur, de perfecta intelligi possunt, quæ semel habita nunquam emittitur, exordia vero charitatis enutriuntur, ut crescant. Nemo enim repente fit summus, & ibi text. in cap. charitatis, il. j. Augusti ad Hieronymum ait: Charitas, in quibusdā perfecta, in quibusdā imperfecta; perfectissima autem in hac vita haberi non potest, unde dicit Apostolus, ad Ephes. Nemo tam perfectus, quin possit crescere. † Sed votum non debet pendere de alieno arbitrio, ut si vnus coniugatus promittat continentiam, non tenet, ca. si tu, xxvij. dist. Item votum aliquod abstinentiæ non potest facere vxor sine viro, cap. manifestum, xxxij. quæst. v. nec monachus sine Abbate, cap. monacho, xx. quæst. iij. Item nec filius impubes sine voluntate patris, xx. quæstion. ij. cap. j. & ij. nec seruus sine voluntate domini, c. ex antiquis, liij. dist. prohibentur etiam Episcopus, & clericus. Itaque Episcopus nō potest aliquid votum emittere sine licentia Papæ, intellige, ut in c. licet, §. illa semper regula, de regularibus, cap. nisi cum pridem, de renuntiat. & vide docto. in cap. maguæ, de voto §. veru Sed quilibet votū potest emittere, per quod bonum exemplum præbeat, quia ad hoc tenetur, ut in c. magna, de voto §. j. & de sacra vñctione, c. vnico §. ad exhibendum. Clericus etiam, ut dixi, non potest sine licentia prælati sui votum peregrinationis emittere, de consecra. dist. v. c. non oportet, & vide in d. c. magna §. verum.

rum, nisi forte voueat religionem intrare. & vid. Hosti. in
 summa. §. qui vouere possint. vbi late de hoc. Et aduerte,
 quia dignus est supplicio, qui seipsum Deo subtrahit à vo-
 to resiliens; quia Ananias Deo pecunias vouerat, Actuum.
 v. quas persuasione diaboli subtraxit, sed morte multatus
 est. Si ergo mortis periculo ille dignus fuit, quia quos
 dederat nummos Deo, abstulit; considera quanto pericu-
 lo in diuino iudicio dignus eris, qui non nummos, sed re-
 metipsum Deo omnipotenti (cui te sub monachali habi-
 tu deuoueras) subtraxisti, ita Gregor. in registro. transum-
 ptue in capitu. Ananias. xvij. quæstio. j. Votum enim pro
 opere reputatur, vt in capitu. qui bona agunt. xvij. quæst.
 4 j. Vbi etiam dicitur: † Post votum quisque necessario co-
 gitur soluere, quod vouit. Itaque cum votum voueris
 domino Deo tuo, non tardabis reddere, vt Deuter. cap.
 xxij. & in psalmo. lxxv. vt dixi. Vouete & reddite do-
 mino Deo vestro. & Ecclesi. Si quid vouisti Deo, ne mo-
 reris reddere. & Nume. capit. vi. Vir, siue mulier cum se-
 cerint votum, vt sanctificentur, & se voluerint domino
 consecrare, à vino, & omni, quod inebriare potest, ab-
 stinebunt, & Prouerbio. xx. Ruina est homini denotare
 sanctos, & post vota retractare. & Immola Deo sacrificium
 laudis, & redde altissimo vota tua. De Iacob etiam legi-
 tur, Genes. xxvij. votum vouisse Deo. Et de Anna Sa-
 muelis matre, j. Regum. capitu. j. Vouerat etiam sacrati-
 sima virgo Maria se virginem perseueraturam; vnde ait
 angelo: Quomodo fiet istud, quoniam virum non co-
 gnosco, id est, me non cognituram proposui, vt ait Nico-
 laus Papa in capitu, sufficiat. xxvij. quæst. ij. & beata virgo
 proposuit se seruaturam votum virginis in corde; sed
 ipsum votum non expresit ore, & subiecit se diuina dis-
 positioni, vt Augusti. in cap. beata virgo. xxvij. quæst. ij.
 Et in euangelio Matthæ. cap. xviij. constar votorum insti-
 tuta Christo esse probatissima. Et, vt iam dixi, ad votum
 tria ex necessitate requiruntur, rationis deliberatio, pro-
 positum voluntatis, & promissio. † Aduerte, nam in ieiun-
 nijs, elemosynis, peregrinationibus, religionibus, absti-
 nentijs, continentijs consistit votum, vt patet per totum
 titulum

titulum de voto. Et breuiter in omnibus pijs causis licitis, faciendis, vel contrarijs non faciendis regulariter tenet votum. Nam de re nulla illicita fieri licite potest votum. Item de indifferenti, nempe quæ nihil secum emolumentum afferat, neque diuini honoris; nullum religiose potest emitti votum, vt si quis voueat, iter die martis arripere, & cetera. Item de re, seu necessaria, seu impossibili fieri non potest votum. Hanc tamen regulam tibi trado, quod vbiunque voueo, vel promitto aliquid facere, quo facto, vel aliquid non facere, quo non facto salus corporalis, vel spiritualis adimitur, vel peccatum mortale incurrerem, non est seruandum votum, neque iuramentum neque consuetudo, neque lex, neque præceptum, neque aliud vinculum fraternitatis. vicesima secunda, quæstion. quarta, per totam quæstionem. Sed secundum beatum Thom. opus præcepti ligat, quatenus est in nostra voluntate. Materia enim voti est illa, quæ eius ratione fit debita: ergo quatenus opus est legis, obligationis debitum non cadit sub voto, quia non pender ex vestra voluntate, vt sit debitum, sed ex legis necessitate. At vero quia præcepti necessitas, non est simpliciter necessitas, sed voluntarie illud implemus, aut transgredimur, hac ratione cadere potest sub voto, non quidem, vt ad id obligemur, ad quod non tenebamur, sed vt ad id, ad quod tenebamur, gemina sit obligatio constricti: tenebaris, inquam, præcepto temperantiæ non fornicari, cuius transgressio vitium erat tantum luxuriæ; emisisti eiusdem rei votum; obligaris ergo virtute insuper religionis. Itaque possumus nos ad talia opera arctiori vinculo astringere. Nulla enim inter ambas obligationes existit repugnantia, secundum beatum Thom. & solenni ecclesiæ vltu probatur. † Vouentes enim religionem nouo nexu obligantur ab adulterio, & fornicatione abstinere, à quibus diuina lege erant prohibiti; idque à clericis dum sacris maioribus initiantur, exigitur, vt in capit. nulum. vigesima octaua distinction. & ibi doctores. Si quis quæris quomodo ecclesiæ imponit alicui necessitatem

continendi; cum continentia sit res voti præcepti, capit. regritas. xxxij. quæstione prima, dico, quod ecclesia non cogit continere, sed in ordine, quem dat, potest impo-
nere legem, quam vult.

Sunt tamen aliqua, quæ prorsus neque probantur, neque reprobandur, vt si quis vouet die sabbati indui albam memoriam virginis beatæ Mariæ, & cætera. Et re-
ctio voti est de iure naturali, siue diuino. gloss. & doct. in. capitul. ruffus. qui clerici, vel vouentes. sanctus Thom. in secunda secundæ quæstion. lxxx. Hostien. in summa. titu. de voto. §. vtrum. Et si quid possibile ve-
uetur, vt ædificare ecclesiam, si superueniente paupertate adimplere non potest, liberatus est à voto. sanctus Thom. in. iij. vbi de hoc multa dicit. Et qui vouit ser-
uare hoc anno vigiliam sanctæ Catherinæ, & non ser-
uauit, alia die votum implebit. Panorm. in cap. per tuum, de voto.

- 7 Duæ sunt species votorum, aliud necessitatis, aliud voluntatis. Votum necessitatis dicitur illud, quod quis promittit in baptismo, vt abrenunciare satanæ, & pomptius eius, tenere fidem, seruare decalogum, & alia, sine quibus salus non est. cap. primo. de consecra. distinctio. v. & i. quæst. j. cap. si qui Episcopi. §. ecce. vnde cum homo peccat post baptismum, dupliciter reus est, & quia peccat in eo, quod committit; & quia votum præuaricatur, non tamen tanquam pro duobus mortalibus pœnitentia indi-
citur, sed tanquam pro vno circumstantia transgressio-
nis aggrauato; Votum vero voluntatis dicitur illud, quod quis voluntarie emittit, & ad quod quis ante votum non tenebatur, sed post votum astringitur, sicut est vo-
tum continentie, abstinentie, peregrinationis, secundum Hosti. Ray. Goffre. de his dicitur in Psalmo, vt dixi, voue-
re, & reddite. & de hoc vide in ca. magnæ. de voto. Quod dixi, votum continentie voluntarium esse, sane intelligat; voluntarium enim est contrahere, vel non contrahere, sic per consequens continere, vel non continere; quilibet tamen necesse habet continere, nisi contrahat matrimo-
nium. vnde etiam Imperator castitatem indicit vniuersis, in

in aucten. de lenonibus. §. sancimus. coll. ij. & idem alibi
etiam dicit Imperator; castitatis sumus amatores. in au-
sten. quibus modis natu. effi. sui §. illud quoque. collatio
vi. per quas corriguntur antiquæ leges, quæ concubinas
concedebant. Item quod dictum est de voto abstinen-
tiæ, intelligas quoad illos dies, in quibus ecclesia non
inducit abstinere: nam in illis, in quibus ecclesia præcipit
abstinentiam, non est voluntarium abstinere, sed neces-
sarium, ut in titulo de obseruatione ieiuniorum. † Bre.
viter ergo dic, quod voluntarium votum dicitur il-
lud, quod ante emissionem voti relinquatur arbitrio
cuiuslibet facere, vel non facere, ita quod gratis, &
liberaliter emittatur; sed intellige, ut superius dixi, de
mente sancti Thom. Et quando quis vouet aliquid sim-
pliciter sine conditione, vel determinatione temporis, te-
netur ad statim, id est, quam primum potest implere com-
mode, & de voto conditionato. vide infra. & vide Panor.
in c. scripturæ, de voto.

† Votorum autem voluntariorum aliud simplex, aliud
solenne. Simplex votum dicitur, quia simpliciter, & sine
aliqua solennitate emittitur; & horum, ut iam dixi, aliud
consistit in faciendo, ut ire ad sanctum Iacobum, ieiunare,
orare, & cætera. Et si votum fuit conditionale, si condi-
tio deficit, non tenetur adimplere. cap. non solum. xxij.
quæst. viij. & de istis conditionibus multa exempla inue-
nies in summa Hosti, in titu. de iureiurando. & vide doct.
in ca. iij. de iureiuran. & vide Hosti. in sum. tit. de voto. §. &
verum a voto. & vide in cap. beata Maria. xxvij. quæst. ij. &
cap. non solum. xxxij. quæst. viij. & generales condiciones
intelliguntur, sed non speciales, docto. post gloss. in d. cap.
non solum.

Solenne votum dicitur votum continentie solenniza-
tum; solum enim votum continentie solennizatur; solen-
nizatur autem votum per sacri ordinis susceptionem, ut
in cap. placuit. xxxij. distinct. & cap. diaconi. xxvij. ca. cum
in præterito. lxxxij. distinct. & vide text. & docto. in cap.
rursus. qui clerici. vouentes. & cap. nullum. xxvij. distinct. &
ibi gloss. & cap. presbyteris. xxvij. distinct. & doctissimus
H h h 5 frater

frater Dominicus à Soto in illo doctissimo lib. de iustitia, & iure, fol. Dccij. examinat, vtrum sacerdotalis continentia ab istis statim incunabulis cœperit. vbi declarat Paulum Aposto. dicentem, vnus vxoris virum in tom. secundo lib. viij. Item solennizatur votum per professionem, vel susceptionem vestis, quæ tantum profitentibus dari consuevit per introitum Religionis, & anni lapsus; vel si renuntiauit, & obedientiam promiserit, & continentiam vouerit in manu Abbatis, vel Abbatissæ, vel si voueat super altare, potest quis votum solennizare. & debet fieri propria scriptura c. omnes feminæ. xxvij. q. j. itaque exceptis duobus hic expressis, & in c. vno. de voto, quæ dicuntur solennia; omnia alia vota, quantuncunque solenniter fiant, vt si voueat quis continentiam, vel aliquid votum faciat solenne, vt cum Missa, & litanijs, dicuntur simplicia, secundum Ioannem Andream, & Philippum Francum, in 10 d. c. vno. de voto. § & ibi dicunt, quod quilibet sacer ordo habet annexum votum castitatis, in tantum quod matrimonium postea contractum non tenet, vt per glo. & doct. in c. cum olim. de clericis coniugatis. & Petr. de Ancha in d. c. vno, dicit; Nota, quod votum solennizatur per susceptionem sacri ordinis, vel per professionem tacitam, vel expressam alicui de religionibus approbatis; & dirimit matrimonium post contractum, & est nullum, & ibi videbitis Anchoranum. Distinctio voti simplicis, & solennis est inuenta ex constitutione ecclesiæ, quæ statuit, quod votum solenne dirimat matrimonium postea contractum, & non simplex: & sic non tollit, sed distinguit legem diuinam, & eam declarat; quod potest, vt per Innocen. in c. quæ in ecclesiarum, de constitu. & docto. in d. c. rursus. licet lex diuina dicat votum seruandum, tamen non dicat non tenere matrimonium post contractum: quod patet quia lege diuina prohibentur tantum certæ personæ, quæ notantur in ea. gaudemus, de diuor. inter quas vouent, non numerantur; & hoc edictum prohibitorium est certarum personarum tantum. Nam lege diuina (circumscrip. lege canonica) teneret matrimonium contractum à monacho, & presbytero; quod patet, quia sacerdotes veteris testamenti contra-

habant. c. tenete. xxi. dist. & Græci contrahunt, qui lege canonica non sunt astricti. c. Nicæna. xxxij. distincti. & per hoc tenet Hostien. quod Papa potuit statuere, quod sicut simpliciter vouens potest contrahere, ita vouens solenniter. ita Anchar. in. d. c. vno. Tu dic, quod tantum votum solenne dirimit ex constitutione ecclesiæ, sed simplex impedit, ut per docto. in. d. c. rursus, qui cleric. vel vouen. hæc opinio hodie communis est, & quasi ab hominibus approbata; tamen mulieri, quæ simplex votum emisit, si continere se non potest, datur licentia nubedi in domino. † Igitur si quis votum simplex emisit, & postea contrahat, tenet matrimonium, & imponitur pœnitentia, de fractione voti. cap. primo & secundo. xxvij. distincti. solenne votum impedit, & dirimit, ut dixi, & matrimonium nullum est. Sed cum vtrunque votum, scilicet simplex, & solenne, seruandū sit, & violatio vtriusque inducat mortale peccatum, & ab initio, quantum ad Deum, simplex votum non minus obligat, quàm solenne; nam ex sui natura vtrunque eandem obseruantiam habet, quis fecit fines esse diuersos? Respondeo, ecclesiæ considerat circumstantias, ea homo Christianus. xl. distinctio. & de pœnitent. distinctio. v. cap. primo. & verborum solennitates attendit in voto, sicut in iuramento. capit. iuramenti. xxij. quæst. v. & diuersum ius statuit, in vtroque etiam diuersam pœnam imponit in fractione vnius, quàm alterius, ut patet in capitu. si vir. xxij. distinctio, & cap. virginibus, vigesima septima. quæst. j. & capitu. deuotum. Ex hoc ergo probatur grauius delinquere in fractione solennis, quàm simplicis voti. Quis enim dubitet, sceleratius esse commissum, quod grauius iudicatur. c. non asseramus. xxiiij. q. iij. Itaq; qui frangit solenne votum, peccat in Deum, offendit constitutionem ecclesiæ, & homines cōsciens scandalizat: quod in simplici voto non cōtingit secundum doctores. † Et si quis votum simplex emisit, ut dixi, tenet matrimonium, tamē de cōsilio meo non contrahat, quia mortaliter peccat, ut dixi, & Deum grauius offendit, ut in cap. veniens. qui cler. vel vouētes. Ista distinctio votorum ponitur in text. in dicto cap. vno, de voto, lib. vj. vbi dicitur, quod votum solenne tantum locum habet in professio-

ne

ne religionis, ut dixi, & susceptione sacri ordinis. Nunc
considerandum est, utrum votum solenne sit de iure more
positiuo, an vero de iure diuino. Nam si est de iure diuino,
nequit à Papa super voto solenni dispensari; secus autem,
si sit de iure positiuo, in dicto capi. unico dicitur, quod vi
solennitas ex sola constitutione ecclesiæ est inuenta; non
enim dicit, quod substantia solennis voti, puta quod qui
se tradit, non possit matrimonium contrahere, sit inuenta
ecclesiæ, sed quod modus ille tradendi, sit decretalis eccle
siæ constitutio, ideo nemini constare potest, à Deo recipi
per votum solenne, nisi per iudicium ecclesiæ; & hoc est,
quod dicit sanctus Thom. in iij. distinctio. xxxviii. quod
votum nunquam est solenne, quantumcunque quis profi
teatur, nisi seruatō ordine iuris positiui. Ideo simplex vo
tum potest fieri soli Deo sine aliquo eius ministerio, solen
ne autem non, nisi per eius ministrum. Itaque opinio sancti
Thom. de indispensabilitate voti solennis sustineri de
bet. licet Caietanus contradicat fortiter; sed doctissimus
ille frater Dominicus à Soto viriliter defendit sancti Tho.
& merito, in illo suo famoso libro de iustitia, & iure, in li
bro octauo, & vide in commutatione voti, vbi multa vt
ilia, & subtilia dixit in Tomo secundo. Et utrum sacerdoti
lis continentia ab istis statim ecclesiæ incunabulis cæpe
rit, ibi videbis. sed ecclesiæ decori, & stabilitati sacerdoti
li votum continentia congruens fuit, ac necessarium, vbi
in dicto octauo libro videbis. Et Cardinalis ille Caietan.
maximus inter theologos suæ tempestatis, beatus fuit, sed
beatissimus foret, si operam iuri pōtificio plus, quam de
dit, dedisset. Sed votum solenne nemo, quantumcunque
sit doli capax, ante pubertatis annos suscipere potest ecc
lesiæ auctoritate. Concludo, quod quantum ad votum so
lennizatum susceptione sacri ordinis Papa dispensare po
test, & in hoc omnes conueniunt, sed in voto solennizato
professione Religionis approbatæ, sanctus Thom. tenet,
& bene, q̄ non, ut dixi. In voto peregrinationis terræ san
ctæ, Apostolorum sancti Iacobi in Compostella, secundum
morem curiæ reseruatis, solus Papa dispensat, semper in
tellige cum maxima causâ; & ita de facto seruatur, licet nō
sit

se iure cautū, nisi pro subsidio terræ sanctæ. In alijs autem
votis Episcopi dispensare possunt. Et in voto perpetuo
continentiæ simplici Episcopus de iure dispensat, sed ex
consuetudine curiæ eam sibi Papa indistincte reservat.

Et circa commutationem, vel dispensationem, & vtrū¹⁴
in voto possit fieri dispensatio, dic, quod votum quodcūq;
que simplex potestati subest ecclesiæ, tam vt super eo di-
spenset, quā vt ipsum in rem aliam commutet: & ratio.
cur huiusmodi auctoritas in ecclesia fuerit necessaria, in-
uenies in cap. dispensationes, j. q. viij. & in ipsa quæstione
multa tractatur de dispensatione, quia pro temporum ne-
cessitate decreta temperantur, vt in capitu. requiritis. §.
nisi rigor, cum capitulis sequentibus. Et per dispensationē
vinculum vti prorsus tollitur, in commutatione vero nō.
Nam qui dispēsat, nihil aliud videtur facere, quā inter-
pretari, & declarare votum iam tunc in illo casu non ob-
ligare; si enim simplex votum in illud mutatur, quod ma-
nifestum est esse melius, bene fit commutatio, vt per do-
cto. in c. ij. de iureiuran. † Itaque omnia vota, quæ volun-¹⁵
tatis sunt, auctoritate diocesani, siue Papæ redimi, & com-
mutari possunt: debet autem superior ipse considerare
qualitatem personæ, & causam, & qualitatem, & quantita-
tem commutationis. Et ex hoc colligitur, an recompen-
satio melior Deo magis placita, & accepta sit, vt in c. j. de vo-
to, per doctor. & circa dispensationem vel commutationē
voti, vide docto. in cap. quod super, de voto. & vide in cap.
licet, eodem titu. & vide etiam docto. in cap. ex multa. & i-
bi tractatur, quando votum est pro subsidio terræ sanctæ,
& quando est emissum pro deuotione. Et licet votum sit
de iure diuino, potest in melius commutari, si votum est
simplex, vt dixi, vt per doctor. in ca. magnæ. de voto. † Et¹⁶
si votum non potest exequi, permittitur dilatio; & si impe-
dimentum est perpetuum, inducitur redemptio. docto. in
d. c. quod super. & ibi de inopia. Et inops dicitur ille, qui
vixit ex artificio, vt per Panor. ibi. & qualiter, & cuius au-
thoritate valeat redimi, vel commutari votum, vide Ho-
benf. in summa. in. §. qualiter. Et vide Goffredum in sua
summa. Et vtrum, & per quem in votis valeat dispensari.
vide

vide Hosti. in summa, in titu. de voto. §. vtrum.

Sed Papa non dispensat contra ius diuinum, & illegitimum quo dispensatur, non est tutus quod ad Deum. ita sanctus Tho. sed vide, quia idem dicendum est in absolutione a iuramento sine causa. vid. Inno. notanter in ca. cum inter de renuntia. & gloss. in cap. quanto, de iureiuran. & vide Panorm. & docto. in cap. non est. de voto. & vide Innocent. & docto. in cap. cum ad monasterium, de statu regulari. & vide Archidiaconum in cap. Florentinum. lxxxv. distinctio. & vide Ioannem de Imola in cap. cum contingat, de iur. iurand. & super pluralitate beneficiorum non potest dispensare sine causa, ita Panorm. in cap. non est. de voto. & vide Abbatem allegantem sanctum Thomam. & communio opinionem in capit. extirpanda. §. qui vero. de prabend. & vide Ioannem Andre. in cap. de multa. de prabend. cum omnia bona ecclesiarum sint Dei, vt in cap. cum ex eo, de electio. in vj. & substantia Dei ordinata ad certos vsus non debet conuerti ad utilitatem prouentum sine causa, vt in cap. ratio, de prabend. Item in positum est fundandum super ratione naturali, vt in cap. duo sunt. xcvi. distinctio. vbi Gelasius Papa Imperatori Anastasio sic inquit; Duo sunt quippe Imperator Augustus, quibus principaliter hic mundus regitur, auctoritas sacra Pontificum, & Regalis potestas. Itaque Imperator habet privilegia suae potestatis, quae administrandi legibus publicis diuinitus consecutus est, vt in cap. si Imperator. xcvi. distinctio. & gloss. aurea in dicto. cap. duo sunt. Redeundo ad dispensationem dico, cum Papa debeat esse bonus paterfamilias, non debet relaxare ius sine rationabili causa, nec debet apud eum esse personarum acceptio praedicta inducit Dominus Antonius contra religiosos impetrantes dispensationem a domino Papa, vt possint transire ad laxiorem regulam: nam si non subest iustissima causa, non est ille tutus, quo ad Deum. Et tu de istis fratribus vide beatum Bernardum in epist. j. & epistola septima. & vide Augustinum in c. quantumlibet. xxxviij. distinctio. Sed aduerte, quia summus poenitentiarius dispensat cum istis apostatis in Romana curia; sed de istis, vt dixi, vide beatum Bernardum.

Bernardum in epistola prima, & c. septimo. Idē dico, si religiosus præficitur ecclesiæ seculari curata causa legitima non subsistente, nam propter hoc bonū publicū emanauit illud ius dispensatiū, quod religiosus possit præfici ecclesiæ seculari, vt in c. quod Dei, de statu regularium. pro his allego gloss. singular. in c. monachi vagantes. xvj. q. j.

Dixi, quod in voto Papa potest dispensare, quia cum maxima causa multa sibi licent.

† Nunc materiam concludendo, dico, quod votum, seu ¹² vouere est expediens, ita vt rationabiliter fiat, secundum sanctum Thom. quia per votum nostram voluntatem immobiliter applicamus ad bonum: & melius est, vt dixi supra, aliquid facere ex voto, quam sine voto, quia est actus laicæ, quæ est nobilissima virtus: quod autem sit nobiliori virtute, est melius. Item quia vouens plus se Deo subiecit, quam non vouens. Item quia per votum voluntas immobiliter firmatur ad bonum: facere autem aliquid ex voluntate firmata pertinet ad perfectionem virtutis. ita beatus Thom.

Et qui non potest implere per alium, quia in omni voto intelligitur illa conditio generalis, si potero; vt in cap. quemadmodum. de iureiuran. & in capitu. beatus. xxij. quest. ij. nisi tempore emissi certuseram, quod impedimentum esset perpetuum. de hoc vide Panormitanum in dicto capitu. licet.

Et vitrum, qui agent certam peregrinationem infra annum, & ante illud tempus infirmantur ad mortem, adhuc maneat obligatio voti, vide Panorm. in c. j. de voto. Et verū votum ex metu obliget, vide Panorm. in cap. sicut. il. ij. de regularibus. † Et vitrum obliget votum, dic, quod si ¹⁹ votum habet deliberatam intentionem obligandi se Deo, obligatus est, vt in cap. sunt qui opes. xxvij. q. iij. secus, si voueat subito, & ineliberate. vide ibi doct. & vi. in l. quicquid calore iracundiæ. de regu. iur. ff. vbi litera dicit, Quicquid calore iracundiæ vel fit, vel dicitur, non prius ratum est, quam si perseverantia aperuit iudicium animi fuisse. Et lex ista habet locum in voto, vt voluit gloss. in capitu. dudum. de conuersione coniugatorum. intellige, quan-

ge, quando est talis iracundia, quæ alienationem mentis inducit, vt ibi Panorm. quia Deus vult voluntarium arbitrium, ca. non est. xv. q. j. cap. sicut, de regular. quia inter alia in voto deliberatio requiritur, vt dixi. & Ioannes Audo in c. literaturam, de voto. Sed si sedato calore non fecerit, votum non obligat quo ad Deum; & vide Panorm. in c. deliberaturam. & in c. ex literis, de iure iuran. & in c. dudum, de conuersione coniugatorum.

30 † Transgressio voluntaria voti est peccatum mortale secundum omnes, vt in cap. licet, de voto. S. Thom. in q. lxxxviij. & ibi videbis de promissione facta Deo, si super additur iuramentum, in voto negatiuo, vt non bibere vinum, toties est mortale, quoties agitur contra in votum affirmatiuo, puta ieiunandi, non est mortale, nisi primario, quia agitur contra votum, nisi ratione contemptus. & in voto negatiuo non bibendi vinum, si est perpetuum, mortale est, toties, quoties.

21 † Et vtum hæres teneatur implere vota defuncti, vt in c. licet, de voto, vbi videbis doct. intellige, si hæres ad hæreditatem; sed si hæres ad hoc non se obligasset, non teneatur adimplere votum personale, votum reale sic. ibi videbis in d. c. licet.

VTRVM LICITVM SIT CLERICIS

etiam Laicis fidelibus, literis secularibus erudiri, & vtum libri hereticorum a fidelibus sint legendi.

Cap. LXV.

SVMMA R I V M.

- 1 Diuus Hieronymus ab Angelo reprehensus fuit, eo quod Clericali opera legeret, & num. 5.
- 2 Secularium scientiarum studium, quos fructus pariat, & num. 3. 4.
- 6 Omnis ratio supernæ scientiæ vel terrenæ creatura, in eo est, qui est, qui est caput earum & auctor.